

TARTU ÜLICOOLI RAAMATUKOGU

Fond 173

EESTI ABI. INVALIDFOND

Inventariniimistu

1947-1960

Eesti Abi. Invaliidfond

1945. aastal Rootsis asutatud *Eesti Abi* organisatsiooni eesmärgiks oli algselt kodumaalt põgenenud eestlaste abistamine ülemaailmses ulatuses, 1950. a-te keskel suunati abi ka eestlastest vangidele Nõukogude Liidu vangilaagrites. Eesti Abi juures töötas *Noortekeskus*, mis tegeles noorsoo juhtimise ja toetamisega ning *Eesti Suvekodude Kuratoorium*, mis võimaldas sadadele eesti lastele viibida oma puhkekodudes. *Eesti Abi* juures tegutsev *Invaliidide hooldamise toimikond* tegi ära suure töö eestlastest sõjainvaliidide abistamiseks eeskätt Saksamaal ja Austrias, hiljem ka Taanis ja Norras.

Eestlastest sõjainvaliidide abistamisele asuti Rootsis juba 1946. aasta sügisel, mil Eesti Komitee Naissektiooni juurde moodustati invaliidide hooldav toimikond. Alustati invaliidide registreerimist, koguti annetusi ning saadeti invaliididele isiklikke pakke. Registreerimiskartoteeki kogunes esimeste kuudega u. 700 nime. Abistamistegevuse tunduva laienemise ja selle ühtlustamise huvides otsustati toimikond organiseerida 1947. aasta juunis ümber iseseisvaks osakonnaks Eesti Abi Keskuse juures, Eesti Komitee Naissektiooniga jätkati koostööd.

Palgalist tööjõudu ei kasutatud, juhatus tegutses järgmises koosseisus: Julie Steinman – esinaine, Ida Parsman – laekahoidja ja Adele Möttus – sekretär. Toetussummade ühtlaseks kogumiseks loodi iseseisva pangakontoga Invaliidide Fond (*Invalidfonden*). Raha hakati fondi koguma peamiselt patriotismitunnet rõhutavate sini-must-valgete lubaduskaartidega, mis kehtisid 1-kroonise kuumaksuga 10 kuud, kaarte levitati usaldusisikute abil. Tehti ka korjandusi ja võeti vastu annetusi. Toimikonna tänuväärsest tegevusest said toidu- ja rõivapakide näol abi sajad tervisekaotanud ja seeläbi eriti raskustesse sattunud kaasmaalased, peamiselt sundmobilisatsiooniga Saksa sõjaväkke sattunud ja lahingutes vigastatud noored mehed. Võeti arvele ja abistati ka laagrites, haiglates ja sanatooriumides viibivaid *tbc*-haigeid, kelle tervenemine oli alalises alatoitluses võimatu, samuti abistati langenud sõjameeste perekondi.

Arhiividokumentidest nähtub, et 1956. aastal anti Invaliidfondi arhiivimaterjale üle Eesti Keskarhiivile Stockholmis, mis tegutses Eesti Teadusliku Seltsi Rootsis (ETSR) juures. Enamik neist toimikutest saabus koos ETSR-i varasema arhiiviga 1995. aastal Tartu Ülikooli Raamatukogusse, 1956. a. üleandmisnimestiku järgi puuduvad 1946. a. kirjavahetus, kassaraamatud 1950-54, protokolliraamat 1950-52 (leidub märge selle väljalaenutamise kohta) ning osa kulu ja tuludokumente. ETSR-i arhiivi läbitöötamisel osutus otstarbekaks arhiveerida *Eesti Abi Invaliidfondi*¹ materjalid iseseisva arhiivifondina.

Arhiivi põhiosa moodustab kirjavahetus aastatest 1947-1953. See sisaldab abivajajate abipalveid ja tänukirju, toimikonna infolehti jm asjaajamisabereid, säilinud on eestlastest sõjainvaliidide nimestikke kuni 1952.

Kasutatud kirjandus: Eestlased välismaal. Stockholm, 1957. Lk.6.

---

¹Invaliidfondi kirjablankettidel, üleskutsetel jm ametipaberitel esineb nimetus Invaliidfond, pitsatil - Invaliidide Fond

Säiliku nr.	Kirje
1	<p>Eesti Abi. Invaliidfond.</p> <p>Kiri Eesti Abi Invaliide Hooldava Toimkonna loomisest; 1947. a. tegevusaruanne; Invaliidfondi arhiivi üleandmise akt 1956. a.; 1960. a. üleskutse annetusteks. Masina- ja käsikirjas. 1947-1960 6 l. 1960. a. üleskutse R. Indreko isikuarhiivist.</p>
2	<p>Eesti Abi Invaliidfondile saadetud eestlastest invaliidide, sõjaleskede ja nende laste, sõjavangide, tbc-haigete jt abivajajate nimestikud. Masina- ja käsikirjas. 1947-1952 115 l. Valdavalt eesti k.</p>
3	<p>Eesti Abi. Invaliidfond.</p> <p>Kirjavahetus jm asjaajamispaberid. Käsi- ja masinakirjas. 1947 114 l. Valdavalt eesti k.</p>
4	<p>Eesti Abi. Invaliidfond.</p> <p>Kirjavahetus jm asjaajamispaberid. Käsi- ja masinakirjas. Jaan. 1948-märts 1948 147 l. Valdavalt eesti k. L. 27: Hans Saalmanni foto.</p>
5	<p>Eesti Abi. Invaliidfond.</p> <p>Kirjavahetus jm asjaajamispaberid. Käsi- ja masinakirjas. Aprill 1948-juuli 1948 141 l. Valdavalt eesti k.</p>
6	<p>Eesti Abi. Invaliidfond.</p> <p>Kirjavahetus jm asjaajamispaberid. Käsi- ja masinakirjas. August 1948-dets. 1948 130 l. Valdavalt eesti k.</p>
7	<p>Eesti Abi. Invaliidfond.</p> <p>Kirjavahetus, infolehed jm asjaajamispaberid. Käsi- ja masinakirjas. 1949 165 l. Valdavalt eesti k.</p>

Säiliku nr.	Kirje
8	Eesti Abi. Invaliidfond. Kirjavahetus, invaliidide nimestikud jm asjaajamispaberid. Käsi- ja masinakirjas. 1950-1951 247 l. Valdavalt eesti k.
9	Eesti Abi. Invaliidfond. Kirjavahetus jm asjaajamispaberid. Käsi- ja masinakirjas. 1951 1 kaust, originaalkiirkõitjas.
10	Eesti Abi. Invaliidfond. Kirjavahetus jm asjaajamispaberid. Käsi- ja masinakirjas. 1952 1 kaust, originaalkiirkõitjas.
11	Eesti Abi. Invaliidfond. Kirjavahetus jm asjaajamispaberid. Käsi- ja masinakirjas. Okt. 1953-dets. 1953 158 l. Valdavalt eesti k.
12	Eesti Abi Invaliidfondi korjanduste jm annetuste sissemakse kupongid. 31. dets. 1950-29. dets. 1951 1 mapp
13	Eesti Abi. Invaliidfond. Raamatupidamise kuludokumendid. 1951 1 kaust Dokumendid originaalkiirkõitjas laekumise järjestuses hilisemalt varasemani.
14	Eesti Abi Invaliidfondi korjanduste jm annetuste sissemakse kupongid. Aug. 1952-dets. 1952 1 mapp
15	Eesti Abi. Invaliidfond. Raamatupidamise kulu- ja tuludokumendid. 1954 1 mapp
16	Eesti Abi Invaliidfondi korjanduste jm annetuste sissemakse kupongid. 1954 1 mapp

Säiliku nr.	Kirje
17	Eesti Abi. Invaliidfond. Eesti sõjainvaliididele ja invaliidide leskedele Saksamaal tehtud pangaülekannete kviitungid. 17. dets. 1954-29. dets. 1954 1 mapp

Selles inventarimistus on 17 (seitseteist) järjest nummerdatud säilikut.
Fondi korraldas ja nimistu koostas raamatukoguhoidja T. Šahhovskaja.

Tartus, 4. okt. 2005. a.